

LA NATURA

Memòria, territoris i mirada

La
història
de la
revista

Com ha
canviat
el seu
disseny

L'entrevista
clau a
Ferran
Alexandri

CRÈDITS

AUTORS

Adrià Blasi i Cornellà
Gabriela Cvetanov Eneva
Alex Minguez Rojas
Patricia Subirada Pascual
Joan Sunyer Bonet
Mireia Turró i Costabella
Jan Zapata Guillen

ASSIGNATURA

Comunicació Local

PROFESSOR

Lluís Costa Fernández

UNIVERSITAT

Universitat de Girona

GRAU

Comunicació Cultural

DATA

Abril 2026

EDITORIAL

Aquesta revista analitza la revista “Muntanya” com una publicació clau dins la cultura excursionista catalana. A través de la seva història, el seu disseny i la seva evolució, descobrim com una capçalera especialitzada pot convertir-se en memòria, identitat i divulgació.

Muntanya no és només una revista sobre excursió o alpinisme. És també un espai on conflueixen territori, ciència, llengua i cultura. El seu recorregut mostra com una publicació pot adaptar-se als canvis del temps sense perdre l'esperit original.

En aquest número presentem el context històric de la revista, una anàlisi dels seus continguts, una aproximació al seu disseny i una entrevista que ajuda a entendre per què continua sent una referència avui dia.

ORIGEN D'UNA REVISTA DE PAÍS

De l'excursionisme científic al naixement de Muntanya

1878

ASSOCIACIÓ D'EXCURSIONS CATALANA

Neix la segona gran entitat excursionista, amb un enfocament més ampli que inclou no només ciència sinó també cultura, història i apreciació del paisatge. Aquestes dues associacions van treballar en paral·lel durant 12 anys.

1876

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFIQUES

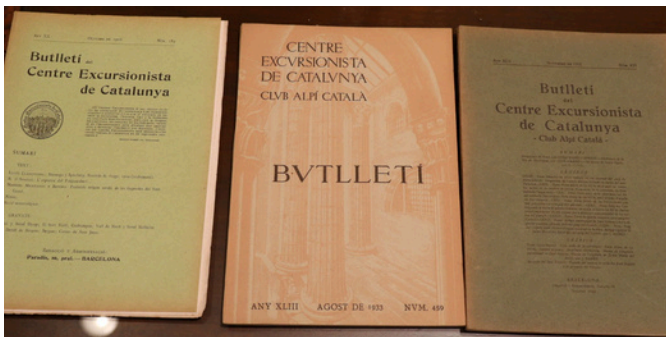
Es crea la primera entitat organitzada dedicada a explorar el territori català des d'una perspectiva científica. Els seus membres combinaven l'excursió física amb l'estudi de geografia, botànica i geologia. Va ser el primer pas cap a una exploració sistemàtica del país.

1890

NAIXEMENT DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (CEC)

Les dues associacions anteriors s'uneixen oficialment per crear el CEC, l'entitat que editarà totes les publicacions relacionades amb l'excursionisme català durant més d'un segle. És el moment fundacional de la tradició editorial.

1900-1970

BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Primera publicació oficial del CEC. Articles especialitzats en geografia, geologia, botànica, arqueologia i història dels Països Catalans. Durant la postguerra es publica en castellà per obligació política, però manté el rigor científic.

1970

NAIXEMENT OFICIAL DE MUNTANYA

Canvi radical de nom: del llarg "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya" passa a "Muntanya", més directe i modern. Retorn definitiu al català com a llengua principal. Publicació bimestral sota la direcció de Josep Llaudó Majoral.

CONSOLIDACIÓ D'UN VOCABULARI TÈCNIC PROPI

Paral·lelament a aquesta recuperació lingüística, Muntanya va contribuir decisivament a crear i normalitzar la terminologia excursionista en català. Paraules com "alpinisme", "escalada", "BTT", "refugi", "via ferrata", "itinerari" o "corni" es van consolidar gràcies a la revista. També va ser fonamental per mantenir els noms originals en català de cims i massissos, contribuint al vocabulari tècnic que després l'Institut d'Estudis Catalans va incorporar als seus diccionaris. Muntanya es va convertir, així, en referència lingüística per a tot un sector.

1938-1970

SUSPENSIÓ I CASTELLÀ FORÇAT

El desembre de 1938, en plena Guerra Civil, la publicació del Centre Excursionista de Catalunya va quedar totalment suspesa. Va ser un silenci forçat que va durar fins al final del conflicte. Quan la revista va poder reprendre's, es va trobar amb la realitat del règim franquista: la llengua catalana estava prohibida a la premsa oficial. Entre 1939 i 1970, tot i mantenir temporalment el nom de "Muntanya", els seus continguts es van publicar exclusivament en castellà. Va ser una adaptació dolorosa però necessària per sobreviure en un context de repressió cultural.

1970- ACTUALITAT

RETORN TRIOMFAL DEL CATALÀ

L'any 1970 marca un punt d'inflexió històric. En plena dictadura franquista, Muntanya va fer un gest valent: va adoptar definitivament el seu nom actual i va tornar al català com a única llengua de publicació. Aquest retorn no va ser només lingüístic, sinó també simbòlic. La revista va continuar la numeració històrica del Butlletí del CEC, publicant-se com el número 648, demostrant que no era un inici sinó una continuïtat. Sota la direcció de Josep Llaudó Majoral, es va convertir en bimestral i en un espai de resistència cultural.

ENTREVISTA AL DIRECTOR DE LA REVISTA

Ferran Alexandri

Director de la revista Muntanya, una publicació vinculada a la cultura catalana i al món de la muntanya i l'excursionisme. Amb una trajectòria relacionada amb l'àmbit universitari i cultural, aporta una mirada rigorosa i compromesa amb la divulgació, el territori i la identitat catalana.

Què representa per a vostè la revista Muntanya dins la cultura excursionista catalana?

La revista Muntanya és molt més que una publicació: és una peça clau dins la cultura excursionista catalana. Representa un espai de trobada entre persones que estimen la muntanya, el territori i la llengua. Històricament, ha contribuït a construir una mirada pròpia sobre el paisatge català i a reforçar el vincle entre excursionisme i identitat cultural.

Com ha evolucionat la revista des que vostè n'és director i editor?

Des que n'assumeixo la direcció, la revista ha fet un esforç important per modernitzar-se. Hem millorat el disseny, hem apostat per una fotografia més atractiva i hem ampliat els continguts. També hem començat a adaptar-nos a l'entorn digital, tot i que mantenim el paper com a format principal. L'objectiu ha estat trobar l'equilibri entre tradició i innovació.

Quin paper creu que té Muntanya en la divulgació del medi natural i el patrimoni cultural?

La revista té un paper fonamental en la divulgació del medi natural i del patrimoni cultural. No només expliquem rutes o activitats, sinó que també contextualitzem els espais: la seva història, biodiversitat i valor cultural. Creiem que conèixer el territori és el primer pas per estimar-lo i protegir-lo.

Quins són els principals reptes actuals de la revista en l'era digital?

El principal repte és adaptar-nos als nous hàbits de consum d'informació. Avui dia, molta gent prefereix continguts ràpids i digitals. Nosaltres treballem per mantenir la qualitat i el rigor, però alhora fer els continguts més accessibles i atractius en línia. També hi ha un repte econòmic, ja que el model tradicional de revistes ha canviat molt.

Com veu el futur de l'excursionisme i de les publicacions especialitzades com Muntanya?

Crec que l'excursionisme té molt futur, especialment arran de la creixent consciència ambiental. Pel que fa a les publicacions especialitzades, com Muntanya, hauran de reinventar-se, però continuaran sent necessàries si ofereixen contingut de qualitat i una mirada pròpia.

Heu deixat mai de publicar algun contingut per motius ètics o ambientals?

Sí, en alguna ocasió hem decidit no publicar determinats continguts, especialment si podien posar en risc espais naturals sensibles o fomentar pràctiques poc respectuoses amb el medi ambient. Creiem que tenim una responsabilitat com a mitjà i que hem de ser coherents amb els valors que defensem.

Com treballeu per atraure noves generacions de lectors i excursionistes a la revista?

Intentem apropar-nos als joves a través de continguts més visuals, temes actuals com el canvi climàtic o el turisme sostenible, i també amb presència a xarxes socials. A més, volem donar veu a noves generacions perquè se sentin representades dins la revista.

Quin tipus de continguts creu que tindran més protagonisme a Muntanya en els pròxims anys?

Els continguts relacionats amb la sostenibilitat, la conservació del medi ambient i el respecte pel territori tindran cada vegada més pes. També creiem que hi haurà més espai per a experiències personals, reportatges humans i formats més visuals, sense deixar de banda el rigor informatiu.

Importància cultural

En un panorama mediàtic saturat de continguts efímers, Muntanya representa quelcom diferent i valuós: una publicació que construeix memòria. No només informa sobre excursions o alpinisme, sinó que crea arxiu cultural, preserva coneixement i dona veu a una comunitat específica. Les revistes especialitzades com Muntanya són necessàries perquè ofereixen profunditat allà on abunden les superficialitats.

Resistència lingüística

Muntanya ha demostrat que el català pot ser llengua de coneixement tècnic i especialitzat. En un context històric difícil, va mantenir viva la llengua i va crear vocabulari propi. Avui, quan el debat sobre la llengua catalana continua sent actual, revistes com aquesta demostren que el català no només serveix per comunicar-se, sinó també per pensar i analitzar el món.

Valor del format imprès

En era digital, el paper té un valor que no es pot substituir. Muntanya ofereix una experiència tàctil, una lectura pausada, una qualitat visual que la pantalla no pot igualar. A més, el seu disseny editorial sobri i efectiu ens recorda que la informació de qualitat necessita estructura, jerarquia i espai per respirar.

REVISTA DE MÚSICA DE CATALUNYA

La revista de música de Catalunya va ser pionera en ser una revista que tracta de música en català, fins al 1989 no va tenir pràcticament competència.

EL TATANO

“El Tatano és una revista per a aprendre a llegir” però és fals, és una revista per a acompanyar als nens i que trobin el gust de la lectura i trobar diferents gèneres i tipus de textos, adaptats als seus interessos.

LA MIRA

Els temes no caduquen, però són temes d'actualitat

VALORS

Les coses que passen al món, no totes són positives, per tant canvi de visió: “veiem el món a través dels valors”.

SERRA D'OR

Quan llegeixes un llibre formes part d'una comunitat. Doncs és el que es preté amb les subscripcions de la revista.

